

§ 84

Yttrande över betänkandet En gemensam angelägenhet (SOU 2020:46)

KSN-2021-00113

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. **att** avge yttrande till finansdepartementet enligt ärendets **bilaga**.

Sammanfattning

Uppsala kommun har beretts möjlighet att yttra sig över betänkandet En gemensam angelägenhet (SOU 2020:46) senast 12 april 2021.

Betänkandet innehåller förslag som syftar till att långsiktigt öka den ekonomiska jämlikheten och öka möjligheterna till social rörlighet. Förslagen ska sammantaget bidra till ökad jämställdhet och en förbättrad integration. Betänkandet kan läsas i sin helhet [här](#).

Yttrandet i ärendets **bilaga** anger ett kortfattat svar på ett mycket omfattande betänkande som spänner över en rad olika sakområden.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 24 februari 2021
- Bilaga, Yttrande över betänkandet En gemensam angelägenhet (SOU 2020:46).

Yrkanden

Tobias Smedberg (V) yrkar:

(1) att följande text stryks ur yttrandet:

”Dagens EBO-lagstiftning är inte tillräckligt restriktiv utan det krävs större incitament än utebliven dagarsättning för att förhindra egenbosättning i en bostad som av olika anledningar kan vara mindre bra att bo i (utsatt område, trångboddhet, otillåten andrahandsuthyrning mm.). Att prövningen av uppehållstillståndsärendet nedprioriteras samtidigt som dagarsättningen uteblir innebär ett skarpare verktyg.”

(2) att sist i meningen ”Uppsala kommun ställer sig positiv till att jävsbestämmelser ska

Kommunstyrelsens arbetsutskott
Protokollsutdrag

Datum:
2021-03-16

gälla även för fristående skolor”, lägga till följande text:

”...och anser att det är angeläget att reglera upp och hantera skolmarknaden och att överväga att genomföra några eller alla förslag som presenteras i utredningen i kapitel 17.3 på sidan 565 och framåt gällande skolan. Ett annat alternativ är att helt avskaffa möjligheten att ta ut vinst ur skolsystemen på marknaden.”

Erik Pelling (S) och Fredrik Ahlstedt (M) yrkar avslag till Tobias Smedbergs (V) ändringsyrkande.

Beslutsgång

Ordförande ställer först Tobias Smedbergs (V) ändringsyrkande mot avslag och finner att arbetsutskottets avslår detsamma.

Ordförande ställer därefter föreliggande förslag mot avslag och finner att arbetsutskottet bifaller detsamma.

Reservation

Tobias Smedberg (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2021-02-24

Diarienummer:
KSN-2021-00113

Handläggare:
Anna Malmström

Yttrande över betänkandet En gemensam angelägenhet (SOU 2020:46)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** avge yttrande till finansdepartementet enligt ärendets **bilaga**.

Ärendet

Uppsala kommun har beretts möjlighet att yttra sig över betänkandet En gemensam angelägenhet (SOU 2020:46) senast 12 april 2021.

Betänkandet innehåller förslag som syftar till att långsiktigt öka den ekonomiska jämlikheten och öka möjligheterna till social rörlighet. Förslagen ska sammantaget bidra till ökad jämställdhet och en förbättrad integration. Betänkandet kan läsas i sin helhet [här](#).

Yttrandet i ärendets **bilaga** anger ett kortfattat svar på ett mycket omfattande betänkande som spänner över en rad olika sakområden.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret i samarbete med kulturförvaltningen, stadsbyggnadsförvaltningen och utbildningsförvaltningen.

Barn-, jämställdhets- och näringslivsperspektivet har beaktats i beredningen enligt nedan.

Föredragning

Jämlikhetskommissionens betänkande En gemensam angelägenhet (SOU 2020:46) ger en bred presentation av begreppet jämlikhet, dess betydelse och jämlikhetens läge och

utveckling såväl i Sverige som i världen. Enligt betänkandet ökar ojämlikheten inom de flesta av världens länder medan den på global nivå, mellan länder, har minskat något. Sverige anges stå inför stora utmaningar avseende skolsystemet, vilket uppvisar stora kvalitetsskillnader mellan skolor och kommuner, integration, bostadsbrist, segregation samt tecken på en försvagad tillit i samhället. Vidare anges att ojämlikheten i inkomster från kapital växer i Sverige.

Jämlikhetskommisionens uppdrag och betänkande skiljer sig från den form offentliga utredningar brukar ha genom det breda mandat som har formulerats i kommissionens direktiv. Betänkandet berör ett stort antal politikområden och många av förslagen är långt ifrån utvecklade i detalj. Flera av förslagen och rekommendationerna kräver vidare utredningar och kostnadsuppskattningar vilket gör dem svåra att bedöma och värdera.

Enligt betänkandet är kostnaden för de förslag som presenteras sammantaget ”långt under de gränser som sätts av restriktioner på rimligt skatteuttag och skuldsättning” och att finansieringen av prioriterade utgifter huvudsakligen ska ske genom ”omdispositioner och avveckling av vissa skatteutgifter”. Vidare anges att ”om man av någon anledning inte accepterar dessa finansieringsförslag, finns skattehöjningar eller ett ökat underskott som alternativ”.

I betänkandet lämnas både bedömningar, rekommendationer och förslag på olika nivåer. Dessa rör till exempel områdena utbildning, arbetsliv, mottagande, integration, bostäder, hälsa och sjukvård, konsumentpolitik och kriminalpolitik med flera.

Flera av förslagen skulle, om de realiserats, påverka Uppsala kommun liksom Sveriges övriga kommuner men exakt hur går inte att utläsa av betänkandet. Vidare handlar flera förslag eller rekommendationer om att utreda frågan vidare, till exempel ”undersök möjligheterna att lagfästa krav på att pedagogiken inte ska missgynna elever med sämre förutsättningar” eller att genomföra ett förslag som en annan utredning lämnat eller ett förslag som röstats ner i riksdagen.

Yttrandet fokuserar därför på författningsförslagen i betänkandet.

Utredningen lämnar fem författningsförslag som avser lagändringar:

- Förbud mot kommersiella annonser vid marknadsföring av kommersiella spel ska införas i tryckfrihetsförordningen,
- Införande i jordabalken om att det ska erbjudas valmöjlighet för standarshöjande åtgärder vid renoveringar (krav på vad en hyresvärd ska ange en hyresgäst skriftligen inför renovering underhåll eller standardhöjande, olika standardhöjande alternativ som hyresgästen kan välja mellan, hyresnivåskillnader för olika alternativ),
- Införande av krav på absolut preskription för fordringar (10 år),
- Ändring i utlänningslagen angående regler för arbetskraftsinvandring (bindande anställningserbjudande och sanktionsavgifter för arbetsgivare som inte uppfyller villkoren som legat till grund för arbetstillståndet), samt
- Införande av bestämmelse om jäv för fristående skolor (innebär att jävsbestämmelser ska gälla även för fristående skolor. Jävsbestämmelserna i förvaltningslagen gäller inte vid betygssättning. Jäv vid betygssättning i kommunala skolor gäller kommunallagen men för fristående skolor finns ingen reglering).

Förslaget om ändring i jordabalken så att hyresvärden måste precisera information i det skriftliga meddelandet till hyresgästen inför godkännande om standardhöjande

åtgärder vid en renovering, kan medföra både fördelar och nackdelar. Genom att tydliggöra informationen och ungefärliga kostnader vid val av standardhöjande åtgärder ger det hyresgästen ett ökat boendeinflytande och större möjlighet att påverka nivån på hyreshöjningen.

När många hyresrätter i Uppsala nu står inför stundande renovering innebär det att antalet billiga hyresrätter minskar i antal. Detta drabbar särskilt de boende som har en låg inkomst och kan få ekonomiska svårigheter att bo kvar efter en renovering. Det minskar också utbudet av bostäder som hushåll med lägre inkomster har möjlighet att efterfråga. Ett ökat hyresgästinflytande bidrar troligen till färre standardhöjande åtgärder om det tydligt påverkar hyresnivån.

Samtidigt riskerar förslaget att medföra att klimatsmarta renoveringar, som till exempel ökar energieffektivitet eller sänker uppvärmningskostnader, inte genomförs. Dessa är inte standardhöjande renovering men görs dock sällan utan att det också sker standardhöjande renovering. Om hyresgästerna säger nej till standardhöjning så kan det innebära att fastighetsägare inte heller genomför annan renovering eftersom den inte innebär ökade hyresintäkter. Finansiering av hållbar renovering skulle eventuellt behöva finansieras externt för att kostnaden inte ska vältras över på hyresgästen.

Uppsala kommun tillämpar i dag inte möjligheten med hyresgarantier som berättigar till statlig ersättning, men gör bedömningen att förslaget skulle göra nytta för de bostadssökande som inte klarar hyresvärdarnas uppsatta villkor och frigöra resurser hos kommuner som inte längre skulle behöva handlägga hyresgarantier. Ett effektivare system för handläggning som riktar sig till samtliga invånare oavsett bostadskommun skulle förmodligen underlätta för hushåll med till exempel betalningsanmärkningar eller otillräckliga inkomster att få tillgång till en hyresrätt. Dock arbetar en utredning med just den här frågan och därför bör Uppsala kommun avvakta den utredning som förhoppningsvis ger en bredare analys och förslag till förändring.

Uppsala kommun föreslås ställa sig positiv till förslaget som innebär att jävsbestämmelser ska gälla även för fristående skolor.

Givet omfattningen på utredning är det olyckligt att de författningsförslag utredningen lämnar bedöms vara ganska begränsade avseende effekter på jämlikheten.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt i ärendet.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 24 februari 2021
- Bilaga, Yttrande över betänkandet En gemensam angelägenhet (SOU 2020:46).

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör

Kommunstyrelsen
YttrandeHandläggare:
Anna MalmströmFinansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.ea.e3@regeringskansliet.se
mats.e.johansson@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet En gemensam angelägenhet (SOU 2020:46)

Uppsala kommun har beretts möjlighet att yttra sig över betänkandet En gemensam angelägenhet (SOU 2020:46).

Uppsala kommun tillämnar i dag inte hyresgarantier som berättigar till statlig ersättning men gör bedömningen att förslaget skulle frigöra resurser hos kommuner som inte längre skulle behöva handlägga hyresgarantier. Ett effektivare system för handläggning som riktar sig till samtliga invånare oavsett bostadskommun skulle förmodligen underlätta för hushåll med till exempel betalningsanmärkningar eller otillräckliga inkomster att få tillgång till en hyresrätt.

För att ge bästa effekt för att fler ska kunna teckna ett eget hyreskontrakt behöver också fastighetsvärdar se över sin policy för uthyrning. Uppsala kommun avvaktar med att ytterligare kommentera förslaget tills den utredning, som förhoppningsvis ger en bredare analys och förslag till förändring, lämnat sitt betänkande.

Förslaget om ändring i jordabalken så att hyresvärden måste precisera information i det skriftliga meddelandet till hyresgästen inför godkännande om standardhöjande åtgärder vid en renovering kan medföra både fördelar och nackdelar. Genom att tydliggöra informationen och ungefärliga kostnader vid val av standardhöjande åtgärder ger det hyresgästen ett ökat boendeinflytande och större möjlighet att påverka nivån på hyreshöjningen.

När många hyresrätter i Uppsala nu står inför stundande renovering innebär det att antalet billiga hyresrätter minskar i antal. Detta drabbar särskilt de boende som har en låg inkomst och kan få ekonomiska svårigheter att bo kvar efter en renovering. Det minskar också utbudet av bostäder som hushåll med lägre inkomster har möjlighet att efterfråga. Ett ökat hyresgästinflytande bidrar troligen till färre standardhöjande åtgärder om det tydligt påverkar hyresnivån.

Samtidigt riskerar förslaget att medföra att klimatsmarta renoveringar – som till exempel ökar energieffektivitet eller sänker uppvärmningskostnader – inte genomförs. Dessa är inte standardhöjande renovering men görs dock sällan utan att det också sker standardhöjande renovering. Om hyresgästerna säger nej till standardhöjning så kan det innebära att fastighetsägare inte heller genomför annan renovering eftersom den inte

innebär ökade hyresintäkter. Finansiering av hållbar renovering skulle eventuellt behöva finansieras externt för att kostnaden inte ska vältras över på hyresgästen.

Uppsala kommun ställer sig positiv till att jävsbestämmelser ska gälla även för fristående skolor.

Spelmissbruk riskerar att medföra en rad negativa konsekvenser för såväl individen som samhället. Det kan handla om både sociala och ekonomiska problem som uppenbarar sig i flera av kommunens verksamheter och som drabbar fler än just individen med spelmissbruk. Uppsala kommun ställer sig därför positiv till ett förbud mot kommersiella annonser vid marknadsföring av kommersiella spel.

Givet omfattningen på utredningen kan Uppsala kommun tycka att det är olyckligt att de författningsförslag utredningen lämnar bedöms vara ganska begränsade avseende effekter på jämlikheten.

Avseende utredningens rekommendationer och förslag som inte är författningsförslag, berör en del sådant som redan har behandlats inom ramen för andra utredningar vilket kommunen redan har kommenterat. Exempelvis har Uppsala kommun tidigare angett att vi ställer oss positiva till ett införande av det statliga spåret i Mottagandeutredningens betänkande vilket innebär ett tydligt utökat statligt ansvar för mottagandet. Förslaget skulle innebära att asylsökande får incitament för att bosätta sig vid ett mottagandecentrum och de negativa sidorna med eget boende (EBO) skulle motverkas. Dagens EBO-lagstiftning är inte tillräckligt restriktiv utan det krävs större incitament än utebliven dagersättning för att förhindra egenbosättning i en bostad som av olika anledningar kan vara mindre bra att bo i (utsatt område, trångboddhet, otillåten andrahandsuthyrning mm.). Att prövningen av uppehållstillståndsärendet nedprioriteras samtidigt som dagersättningen uteblir innebär ett skarpare verktyg. Tidiga insatser blir också lättare att erbjuda skyndsamt vid ett centrum.

I övrigt är flera av utredningens rekommendationer intressanta att utreda vidare men samtidigt svåra att kommentera då det ännu inte finns fullständiga konsekvensutredningar. Exempelvis rekommenderar utredningen ett utökat statligt ansvar för det reguljära utbildningssystemet med regionala skolverk. Utredningen har inte tydliggjort kommunens eventuellt förändrade roll i och med den ökade statliga närvaron. Det är oklart hur kommunen fortsatt ska kunna ha såväl ett produktions- som kvalitetsansvar, när staten ska ta ansvar om bland annat resursfördelningen.

Uppsala kommun ställer sig negativ till förslaget att inkludera den kommunala kulturskolan i det allmänna utbildningssystemet. Kulturskoleverksamheten är en del av barns fritid och bör utredas och beaktas parallellt med övrig idrotts- och fritidsverksamhet.

Kommunstyrelsen

Erik Pelling
Ordförande

Lars Niska
Sekreterare